Lisäselvitys 3.12.2021

Matkustajatietolomakkeella tarkoitetaan lomaketta, jonka avulla voidaan kerätä tietoja maahan saapuvilta henkilöiltä heidän matkareitistään sekä yhteystiedoista maahan saapumisen jälkeen. Lisäksi matkustajatietolomakkeen avulla voi covid-19-tilanteessa olla mahdollista kerätä tietoa esimerkiksi saaduista covid-19-rokotuksista, tehdystä ennakkotestistä tai sairastetusta taudista. Matkustajatietolomakkeen avulla voi myös olla mahdollista ohjeistaa maahan saapuvia henkilöitä, ohjata henkilöitä testiin tai karanteeniin maahan saapumisen jälkeen sekä valvoa näiden toteutumista. Matkustajatietolomake voi olla joko paperinen tai digitaalinen lomake.

Maahantuloilmoitusta on tarkasteltu esityksen kohdassa ”5 Muut toteuttamisvaihtoehdot”, jossa viitataan hallituksen esitykseen HE 105/2021 vp: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_105+2021.aspx (”5 Muut toteuttamisvaihtoehdot, ss. 40–41).

Useat eri EU-maat ovat ottaneet käyttöön matkustajatietolomakkeita ja monessa maassa lomakkeen täyttäminen on pakollista. Suomessa on vuonna 2020 otettu käyttöön Helsingin- ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin toteuttama ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama Finentry-palvelu, jonka avulla Suomeen saapuvat matkustajat voivat saada yksilöityä ohjausta rajojen terveysturvallisuustoimista sekä varata ajan maahan saapumisen jälkeen otettavaan covid-19-testiin. Finentry-palvelun seurantakäyttöliittymän avulla kuntien terveysviranomaiset voivat valvoa testauksen toteutumista ja kontaktoida henkilöitä, jotka eivät ole käyneet testissä. Finentry-palvelun käyttö ei ole matkustajille velvoittavaa. Lapin alueella on käytössä vastaava Laplandentry-palvelu.

Euroopan komissio on kehittänyt EU-alueen yhteisen digital Passenger Locator Form-palvelun (dPLF). Palvelu sisältää standardoidun matkustajatietolomakkeen sekä toiminnallisuuden, jonka avulla tartunnan saaneiden matkustajien tietoja voidaan digitaalisesti siirtää EU-alueen Early Warning and Respons System-tietokantaan (EWRS), mikä mahdollistaa rajat ylittävän tartunnanjäljityksen. Palvelun avulla dPLF:n käytöstä ei ole EU-lainsäädäntöä, mutta se mainitaan komision tiedonannoissa.

Suomessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) ja kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavalla lääkärillä on tartuntatautilain 24 § nojalla oikeus saaada rajat ylittävien liikennepalvelujen tuottajilta matkustajien henkilötietoja, jos se on epidemian leviämisen estämiseksi tai matkustajien terveyden suojelemiseksi välttämätöntä. Mikäli matkustajalla todetaan tartuntatauti, joka edellyttää tartunnanjäljitystä lähtömaassa, voi THL välittää matkustajien tiedot lähtömaan tartunnanjäljityksestä vastaaville viranomaisille EWRS-järjestelmän kautta. THL on välittänyt tietoa EWRS-järjestelmään myös covid-19-tapauksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö näkee, että pakollisen matkustajatietolomakkeen käyttöönotto voisi tuoda lisähyötyä etenkin tartunnanjäljitykseen (yhteystietoja saatavuus) että testauksen toteutumisen valvontaan. Nimenomaan dPLF:n käyttöönotto mahdollistaisi suoran digitaalisen tiedonsiirron EWRS-

järjestelmään eikä tietoja pitäisi syöttää manuaalisesti. Matkustajatietolomakkeesta saadaan hyötyä kuitenkin vain silloin, kun siihen velvoitetaan kaikki maahan saapuvat, myös Suomen kansalaiset ja henkilöt, joilla on pysyvä oleskelulupa Suomeen.

Matkustajatietolomakkeen käyttöönotto edellyttäisi lainsäädäntöä, joka velvoittaisi lomakkeen täyttämiseen. Lainsäädännön valmisteluun tulisi varata riittävä aika, jossa voisi selvittää matkustajalomakkeen säätämiseen ja toimeenpanoon liittyvät kysymykset. Toimeenpanoon kuuluisi kansallisen järjestelmän kehittäminen, jolla matkustajat voisivat käytännössä lomakkeen täyttämisen tehdä. Tietojen tulisi kulkeutua koti- ja oleskelukuntiin tartuntataudeista vastaaville terveydenhuollon viranomaisille mahdollista seurantaa varten. Lisäksi tulisi mahdollistaa myös paperisen lomakkeen täyttäminen tarvittaessa. Henkilötiedoista muodostuisi rekisteri, josta tulisi säätää. Käyttöönotto edellyttäisi myös yhteistyötä liikenteenharjoittajien ja matkanjärjestäjien kanssa sekä arvioida heille mahdollisesti aiheutuvia velvoitteita.

Terveisin,

Paula Tiittala

Ylilääkäri

etunimi.sukunimi@gov.fi

02951 63744

@tiittalapaula

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Turvallisuus- ja terveys osasto

Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu yksikkö

PL 33 (Meritullinkatu 8, Helsinki) 00023 Valtioneuvosto

@STM_Uutiset

stm.fi